
Ser mestres

Fer de mestres

Begoña Piqué Simón

Facultat d'Educació

Departament de Didàctica i Organització Educativa

Setembre 2015

Ser mestres & Fer de mestres

ASSIGNATURA: Didàctica General i Atenció a la Diversitat

PROFESSORA: Begoña Piqué Simón

CURS: 2004-2005

GRUP: 1M5

ESPECIALITAT: Mestre/a d'Educació Musical

ESTUDIANTS: Aina Bisquerra, Martina Berengeno, Jordi Puig, Ricard Sohn, Aida Franco, Marta Coll, Anna Figueras, Eduard Miralles, Joan Calvís, Núria Balsalobre, Montserrat Pujol, Cristal Méndez, Carolina Rodríguez, Georgina Luelmo, Mireia Cruz, Clara Pelegrin, Mercè Salvador, Jesús Crespo, Pablo Ortiz, Marta Sánchez, Maria A. Mazzanti, Txus Maestro, Tatat Espargaró, Marta Saura, Cristina Muñoz, Gemma Malet, Clara Malet, Ma Cinta Arroyo, Ma del Mar Español, Daniel Ruiz, Ignasi Marin.

Aquesta obra està subjecte a una llicència de Creative Commons:

Ser mestres & Fer de mestres, esta subjecta a una llicència de Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada

Per citar l'obra:

Piqué Simón, B. (2015). *Ser mestres. Fer de mestres*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Dipòsit digital <http://hdl.handle.net/2445/100520>

ÍNDEX

- Presentació	4
- Comunicar afectivitat	6
- Motivar l'alumnat	8
- Descobrir l'alumne/a	9
- Promoure l'autonomia	11
- Mostrar flexibilitat, canvi, innovació	13
- Incorporar estratègies didàctiques	14
- Treballar en equip	15
- Integrar tothom	16
- Planificar l'activitat	17

PRESENTACIÓ

L'obra SER MESTRE/A & FER DE MESTRE/A, respon al treball realitzat amb un grup d'estudiants de l'ensenyament de mestre de l'especialitat d'educació musical, en el marc de l'assignatura Didàctica General i Atenció a la Diversitat, durant el curs acadèmic 2004-2005.

Aquest treball tracta alguns continguts de l'assignatura que tenen a veure amb les diferents concepcions de l'ensenyament i l'aprenentatge, el rol del professorat i les relacions interactives a l'aula, els models d'escola, la proposta curricular i l'atenció a la diversitat.

En definitiva els objectius principals d'aquest han estat conèixer-se a un mateix per poder conèixer als altres, reflexionar sobre el paper del professorat i el paper de l'alumnat, identificar quins han de ser els objectius educatius i el nostre model d'escola, per a, finalment, aprendre a prendre decisions sobre el currículum.

La seqüència d'activitats desenvolupades han estat diverses i s'han caracteritzat per la reflexió personal dels estudiants i la presa de decisions professional, essent coherents amb el seu compromís com a docents. Així doncs s'han realitzat moments de reflexió individual¹ i col·lectiva² a partir de preguntes directes, lectura d'articles o capítols de llibre³ i visionat de pel·lícules⁴, entre altres.

Per finalitzar, els resultats de l'aprenentatge obtingut per part dels estudiants, i per tant objecte d'avaluació, ha estat la realització d'una reflexió grupal en la que calia sintetitzar les principals contribucions individuals sobre el rol de mestre/a, és a dir, sobre "*Ser Mestre/a*" i "*Fer de Mestre/a*". És en aquest sentit que es mostra a continuació en forma de conclusions, les aportacions realitzades pel grup d'estudiants en relació al paper del mestre i de la mestra, tot concretant les accions i estratègies d'intervenció: Comunicar afectivitat, apropament, respecte, humanitat i empatia; Motivar l'alumnat; Ajudar a descobrir-se l'alumne; Promoure l'autonomia de l'alumne/a; Mostrar flexibilitat, canvi, innovació; Incorporar estratègies per aprendre i dur la dinàmica de classe; Treballar en equip; Integrar a tothom; i Planificar les activitats.

¹ Reflexionar individualment sobre: quin és per a mi el rol de l'alumne?; i el del mestres?; quin objectiu pretenc en la meua manera d'ensenyar?; què penso del procés d'E/A?; per quin model d'escola treballa?

² Reflexionar i contestar col·lectivament sobre les següents preguntes: què espero ser?; què desitjaria ser?; què no vull arribar a ser?; què crec hauria de ser?; què tinc por d'arribar a ser?

³ Cela, J. (2004). *Va de mestres. Carta als mestres que comencen*. Barcelona. Associació de Mestres Rosa Sensat. <http://www.rosasensat.org/editorial/ca/colleccions/?colleccio=Testimonis&view=262>

⁴ Pel·lícula Cleopatra, de Eduardo Mignogna (2003). <http://www.fotogramas.es/Peliculas/Cleopatra>

COMUNICAR AFECTIVITAT

- Mostrar-se interessat, tenir sempre en compte el punt de vista de l'alumne/a.
- Acceptar les característiques individuals de cada alumne/a.
- Autocontrolar-nos a l'hora de cridar l'atenció a un alumne/a.
- Recordar que darrera d'un treball escolar hi ha una persona.
- Crear un vincle d'estimació envers l'alumne/a atenent els seus problemes, dubtes, interessos, ..., de manera personal. Realitzar entrevistes amb l'alumnat per resoldre possibles problemes de caire personal, escolar i extraescolar.
- Posar-se al lloc de l'altre. Apropar-nos al seu punt de vista.
- Tenir una actitud més propera a la persona. Saber escoltar a tothom, en qualsevol moment i lloc. Estar atent.
- Recordar experiències personals viscudes com a alumne/a. Jugar amb ells/es.
- Mostrar-nos sincers i sensats a l'hora de parlar amb els alumnes. Raonar pacientment les situacions.
- Fer sentir als alumnes "estimats". Estimar i agradar als alumnes (no ser la "bruixa" o el "bruixot" de música).
- Mostrar interès pels problemes dels alumnes, confiança i respecte mutu.
- Ser un punt de suport pels alumnes. Oferir-los seguretat, que "estem aquí", independentment del seu estat d'ànim. Implicar-nos en els seus propòsits i objectius.
- Intentar no jutjar a la persona i adoptar una actitud d'escolta sense prejudicis. Comprensió i dedicació.
- Respectar les actituds aparentment "negatives": ràbia, por, inseguretat. Obrir un espai per expressar aquestes emocions amb llibertat.
- Crear un ambient feliç, distès i de confiança. Mantenir un tracte amical.
- Mostrar-se tolerant, comprensiu, amable, respectuós, decidit i conseqüent amb els nostres principis educatius. Compartir certes normes de convivència.
- Oferir l'ajuda que l'alumnat demana.
- Tenir en compte les intervencions del alumnes a l'aula i valorar-les. Confiar en els seus resultats.

- Fomentar la comunicació a l'aula. Potenciar el diàleg, la comunicació verbal i no verbal.
- Saludar i acomiadar l'alumnat personalment i de manera habitual.
- Mirar als alumnes als ulls i facilitar el contacte físic.
- Treballar transversalment continguts actitudinals i valors democràtics: solidaritat, comprensió, respecte, ...

MOTIVAR L'ALUMNAT

- Gaudir de la professió de mestre/a.
- Cercar recursos per captar l'atenció dels alumnes. Usar materials atractius.
- Donar les classes com ens agradaria rebre-les.
- Realitzar classes informals, sorprenents, amb exemples de la realitat, ...
- Dur a terme activitats diferents, originals i innovadores. Utilitzar la imaginació i ser creatius: fer cadenes de ritmes, disposició circular dels alumnes, ...
- Fer activitats dinàmiques, lúdiques, divertides (sortides, experiments, ...)
- Mostrar-nos amables, simpàtics, positius.
- Intentar no neguitejar-nos ni desesperar-nos.
- Relacionar l'assignatura amb els seus interessos. Oferir propostes que tinguin alguna relació amb els seus interessos concrets.
- Ressaltar els aspectes positius dels alumnes.
- Requerir la participació dels alumnes en les activitats.
- Oferir espai per a presentar les seves pròpies propostes o idees de treball.
- Donar la paraula als alumnes per a explicar el que saben.
- Fer-los hi veure la utilitat del que aprenen.
- Valorar els progressos dels alumnes i animar-los al seu aprofundiment.
- Expressar alegria, misteri, sorpresa, descoberta, ..., en la presentació de les activitats.
- Oferir activitats adequades al seu nivell de coneixements i capacitat intel·lectual.
- Explicar els continguts curriculars amb diversos recursos: audiovisuals, noves tecnologies, ...
- Compaginar estones de treball i d'esbarjo.
- Realitzar treballs en grup.
- Evitar situacions de marginació i resoldre-les conjuntament.
- Proposar activitats tangibles i de resultat pràctic. Valorar el progrés i fer-ho saber a l'alumnat.
- Realitzar les classes amb ganes i entusiasme.
- Engrescar i animar a l'estudi personal.

DESCOBRIR L'ALUMNE/A

- Mostrar una actitud optimitzadora envers l'alumne/a
- Procurar que cada alumne/a conegui les seves habilitats i dificultats, per a millorar el seu aprenentatge.
- Conèixer a l'alumne/a àmpliament.
- Fer-los descobrir les diferents capacitats a través del diàleg.
- Fer-los adonar de la validesa de les diferents maneres de ser.
- Proposar activitats diverses de major o menor dificultat.
- Mostrar-se obert, tolerant, ..., disponible.
- Fer participar molt a l'alumne/a i reforçar les seves aportacions.
- Destacar les "virtuts" dels alumnes.
- Ajudar-los a acceptar-se tal com són. Ajudar-los a acceptar els canvis.
- Facilitar espais per l'expressió lliure dins l'aula. Permetre que l'alumnat participi activament a la classe.
- Realitzar exercicis de relaxació i jocs de consciència cultural.
- Deixar a l'alumne/a que sigui ell/a mateixa/a.
- Promoure debats on els alumnes puguin manifestar la seva opinió.
- Plantejar la simulació de situacions difícils per conèixer com actuarien i quins comportaments adoptarien en la seva resolució.
- Ser a prop dels alumnes i reflexionar sobre algunes de les seves actuacions.
- Planificar tallers, estades, sortides, convivències, ..., que proporcioni una millor relació.
- Realitzar activitats i/o exercicis d'autoconeixement.
- Donar-los-hi oportunitat d'aprendre dels seus errors.
- Realitzar redaccions o taules rodones on cadascú expliqui quelcom de si mateix, sobre anècdotes externes a la vida escolar.
- Gravar una classe i passar-la per a que s'observin ells mateixos i comprovar el seu comportament.
- Proposar activitats que fomentin la presa de decisions. Exposar temes escollits pels alumnes (revistes, llibres).
- Parlar a classe d'allò que els agradi.

- Fer activitats lúdiques en equip.
- Potenciar les aficions positives (esports, ciències).
- Proposar activitats que ajudin a descobrir a l'alumne/a les seves habilitats.

PROMOURE L'AUTONOMIA

- Donar responsabilitat als alumnes per tal que s'habituin a no dependre de ningú altre.
- Fer reflexionar als alumnes per a desenvolupar un criteri propi sense influenciar-los amb el nostre punt de vista.
- Realitzar activitats que requereixin la utilització de la creativitat de cadascú.
- Fer grups per a treballar col·lectivament assignant diferents rols per a cada alumne/a. Fer treballs cooperatius amb diferents rols dins el grup.
- Estimular la capacitat crítica a través del debat (conflictes escolars, problemes familiars, ...).
- Fer activitats per treballar la creativitat.
- Fer activitats orientades però no excessivament pautades i permetre resultats diferents.
- Realitzar activitats adequades a les possibilitats dels alumnes. Oferir ajuda als alumnes quan els hi cal.
- Acostumar-los a realitzar responsablement activitats quotidianes per si sols (anar al WC, cercar el material de treball, esborrar la pissarra, passar llista, tancar els llums, regar les plantes, ..., responsable del pati, ser delegat de classe).
- Ajudar-los a construir significats propis.
- Potenciar activitats de responsabilitat.
- Premiar activitats de treball individual.
- Oferir tasques que els alumnes hagin de completar.
- Ensenyar-los a cercar informació de fonts diverses.
- Acollir sempre les iniciatives dels alumnes amb respecte i atenció.
- Ensenyar al grup d'alumnes a respectar les iniciatives individuals dels altres.
- Preparar un tema d'estudi, cercar informació i exposar-lo a la classe (individualment o en grup).
- Fer deures a casa per a que treballin pel seu compte.
- Realitzar crítiques a articles de premsa o televisió per incentivar la reflexió.
- Estimular la confiança fent parlar als alumnes davant la resta del grup sense desqualificar el pensament i opinió de l'alumne/a.

- Proposar tasques individuals i diferents per a cada alumne/a i evitar les comparacions ("això ho he fet jo només").

MOSTRAR FLEXIBILITAT, CANVI, INNOVACIÓ

- Utilitzar les noves tecnologies de la informació i la comunicació (vídeos, música, mitjans informàtics, ...).
- Usar metodologies diverses per a explicar els continguts i realitzar les activitats d'aprenentatge. Estar obert a noves formes de desenvolupar les diferents tasques educatives.
- Estar en contacte amb projectes i programes educatius innovadors. Mantenir un procés de formació continuada.
- Transmetre els continguts amb una perspectiva pràctica i amena, atenent les reaccions de l'alumnat.
- Observar el grup d'alumnes i analitzar la millor manera de treballar i aprendre.
- Tenir interès per ampliar coneixements (llibres, altres col·legues, ...).
- Cercar nous recursos per preparar les classes i saber improvisar.
- Fer que cada classe sigui diferent. Adaptar la classe a les diferents situacions.
- Ser capaç de modificar una proposta que no funciona. Saber canviar de tàctica quan la situació ho requereixi, ser un "tot terreny".
- Rotar el tipus de treball en grup com la situació dins l'aula.
- Utilitzar el factor "sorpresa" en la realització de la classe.
- Tenir la humilitat suficient per aprendre dels altres.
- Acceptar en les nostres pròpies vides els processos de "descomposició" i "renovació" continu. Acceptar els canvis.
- Evitar la rigidesa en la nostra postura vital, en els nostres cossos, emocions i pensaments.
- Deixar que els alumnes proposin activitats per fer.
- Proporcionar l'adquisició de nou coneixements en base als coneixements previs dels alumnes.
- Adequar i reestructurar constantment els objectius curriculars.
- Combinar treballs individual i de grup.
- Avaluar en funció de les capacitats de l'alumne/a i del seu progrés personal.
- Portar els mitjans de comunicació i de la informació a classe per aprendre millor els continguts curriculars i desenvolupar la creativitat.

INCORPORAR ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES

- Fer les classes amenes, entretingudes, ... Fer les classes àgils i actives, i no denses o passives.
- Estar pendent de l'actitud dels alumnes en la dinàmica de classe.
- Planificar les sessions sense oblidar la possibilitat d'improvisar o canviar.
- Explicar els continguts de manera clara i entenedora.
- Descobrir els coneixements previs dels alumnes.
- Adaptar-nos al funcionament del grup i aprofitar-lo per treballar de diferents maneres.
- Realitzar jocs, cançons, parlar, conversar, debatre, ..., sobre temes d'interès.
- Tenir estratègies per poder distreure o canviar de "xip" als alumnes.
- Explicar els continguts de l'assignatura de diferents maneres, dins i fora de l'aula.
- Fer una avaluació prèvia per conèixer els coneixements de l'alumnat.
- Ajudar a prendre consciència de la necessitat d'aprendre.
- Fer treballs en grup alternativament.
- Alternar el treball de classe amb el treball a casa.
- Realitzar moltes activitats per poder analitzar el grup d'alumnes i saber aplicar les estratègies necessàries.
- Aplicar les noves tecnologies en l'aprenentatge de diferents temes.
- Escoltar l'alumnat i aprendre d'ells.
- Oferir atenció individualitzada.
- Proposar activitats amb diferents nivells de realització.
- Distribuir als alumnes en grups de treball i atribuir diferents rols.
- Fer esquemes conjunts a classe i fer preguntes curtes per facilitar l'estudi.
- Adequar la informació i les explicacions de continguts a l'alumnat al qual van adreçats.
- Estructurar les classes. Planificar les sessions de treball.
- Canviar d'activitat cada 10-20 minuts.
- Servir-se de les notícies o fets d'actualitat per a proposar exercicis i activitats (personatges de dibuixos animats, joguines, ...).

TREBALLAR EN EQUIP

- Ser participatius.
- Ser responsables.
- Ser tolerants.
- Saber escoltar i acceptar les opinions dels altres. Respectar les decisions dels altres.
- Ser transigent amb les opinions dels altres, ser comprensiu, respectuós. Compartir i validar totes les maneres de fer.
- Interessar-se per les opinions dels altres docents.
- Conversar amb els companys/es i afavorir un bon ambient. Conversar per afavorir un bon funcionament del centre escolar (fer propostes als claustres, fer sortides i trobades conjuntes, ..).
- Tenir en compte les experiències dels companys/es.
- Potenciar el treball cooperatiu amb els alumnes. Oferir pautes però donar autonomia en el desenvolupament de l'activitat. Alternar els rols assignats.
- Ser comprensius però refermant la pròpia opinió.
- Relacionar els continguts de les diferents àrees o matèries.
- Pactar amb l'equip docent maneres d'ensenyar i no qüestionar-les.
- Realitzar tantes reunions i trobades com sigui necessari.
- Assumir i exposar idees constructives. Involucrar-se personalment.
- Respectar els acords proposats en l'equip docent i cadascuna de les alternatives proposades.
- Plantejar treballs de recerca en els que es precisi de tots els components del grup.
- Proposar una activitat en la que cada grup faci una part de l'activitat i que totes les parts completin o formin l'activitat o exercici final. Tots depenen de tots.

INTEGRAR TOTHOM

- Tractar als alumnes per igual sense mostrar preferències. Tractar amb la mateixa consideració i respecte a tots/es (justícia i igualtat).
- Tenir present les característiques individuals dels alumnes.
- Promoure en els alumnes una valoració positiva de la diversitat.
- Treballar i explicar les diferències culturals, físiques, psíquiques, socials del grup classe amb normalitat.
- Cercar semblances dins les diferències.
- Integrar nosaltres per a què integrin els alumnes. Refusar qualsevol tipus de discriminació.
- Fomentar els valors de: respecte, tolerància, convivència, etc.
- Realitzar activitats treballant diferents aspectes d'altres cultures (contes, danses, cançons, ...).
- Realitzar convivències, estades, sortides, ..., on es puguin conèixer tots/es (alumnes i professorat).
- Intentar que els alumnes aprenguin sentint-se còmodes i feliços.
- Motivar als alumnes a que participin en totes les activitats escolars proposades.
- Adaptar els continguts curriculars sense necessitat d'apartar als alumnes de la resta del grup, i fent que tothom pugui assolir-los.
- Saber de tothom per intentar conèixer les necessitats de cadascú.
- Fer que tothom se senti escoltat i comprès.
- Potenciar el treball en grups cooperatius. Alternar la composició dels membres dels grups.
- Donar una visió de la globalització cultural i social de la nostra societat. Tots som persones i les diferències realment no existeixen, en tot cas les creem nosaltres.
- Fomentar la relació entre tots/es els alumnes. Moure els nens/es de lloc i taula.

PLANIFICAR L'ACTIVITAT

- Estructurar el temps de les sessions. Distribuir la sessió en diferents moments.
- Anticipar i/o presentar el contingut de les sessions.
- Recordar i/o recuperar els aprenentatges realitzats en la sessió anterior.
- Explicar amb claredat, senzillesa i de forma concreta.
- Combinar moments d'explicació i moments d'activitat de l'alumne/a.
- Anunciar els temps per a la realització de les diferents tasques.
- Introduir elements motivadors i d'atenció per part dels alumnes.
- Preveure el material necessari per a tots/es els alumnes.
- Utilitzar materials diversos i atractius pels alumnes.
- Organitzar els agrupaments en funció dels diferents tipus d'activitats.
- Facilitar la mobilitat en l'espai de classe.
- Flexibilitzar el contingut de la sessió en funció de les situacions i/o intervencions dels alumnes.
- Recollir les aportacions dels alumnes.
- Exposar els treballs realitzats pels alumnes. Donar publicitat dels mateixos a altres grups, famílies, escoles.
- Estar alerta i receptiu a les respostes dels alumnes.
- Distribuir rols, càrrecs i/o responsabilitats per al bon funcionament de la classe.
- Promoure la comunicació, diàleg i intercanvi d'opinions.
- Mantenir un cert ordre en el desenvolupament de les activitats.
- Ajudar a adquirir hàbits d'ordre, higiene i salut.
- Observar el desenvolupament de la classe i introduir canvis si són necessaris.
- Intentar finalitzar les tasques.
- Tancar la sessió amb un moment de valoració del que s'ha après.
- Enllaçar el contingut treballat amb altres aprenentatges i/o situacions.
- Fer aplicacions pràctiques dels aprenentatges realitzats.